

עולם השיח	עולם השיח הספרותי
הסוגה	סיפור
הטקסט	בית ללביאה / חיה דוידזון (עמ' 101)
מטרות ההוראה	
א. מטרות כלליות	<p>1. הכרת מבנה של סיפור מסוגת החיפוש</p> <p>2. התנסות בארגון של רצף הסיפור בעזרת מקדמי ארגון</p>
ב. מטרות ספרותיות	<p>1. ביסוס מקומם של ערכים חברתיים: הבנת ערכם של עזרה הדדית, יחסי חברות ויחסי שכנות טובים</p> <p>2. עמידה על חשיבותו של הבית כמשקפת ומאירה את התייחסותו של הילד הקורא לביתו</p> <p>3. הרחבת המשמעות של הטקסט בעזרת עמידה על יחסי הגומלין בין הטקסט לאירורים</p>
ג. מטרות העיסוק בשפה	<p>1. הבנת הקשר בין זמני הפועל בסיפור ובין אופיו של הסיפור</p> <p>2. קידום היכולת לבנות רצף תחבירי תקין בתוך המשפט</p> <p>3. הבנת תופעה מורפולוגית: הקטנה באמצעות משקל קְטִילֵטל</p> <p>4. הבנת המושג אזכורים</p>
הקדמה	<p>טקסט הסיפור הקצר הוא בעל היקף מצומצם ומתמקד באירוע אחד בעל חשיבות מכרעת בחיי הגיבור. השיא, הרגע המותח ביותר ביצירה, מופיע כמעט בסופה (ריבלין, 1988).</p> <p>הקוראים הצעירים יכולים למצוא כאן נקודות רבות להזדהות (יחסי חברות, עזרה הדדית) ואגב כך לגלות את המאפיינים המיוחדים של טקסט מעולם השיח הספרותי.</p> <p>התלמידים יכירו את המבנה הסיפורי מסוגת החיפוש (quest – ראו במילון המושגים). סיפורים כאלה מתאפיינים במסע לקראת פתרון או לקראת גילוי. לדוגמה: "חיפשו חיות היער ומצאו עץ חלול... חיפשו ומצאו מערה גדולה... חיפשו... ולפתע מצאו מחילה באדמה."</p>
פעילויות טרום קריאה	<ul style="list-style-type: none"> ◆ לפני העיסוק בתוכן ילמדו התלמידים מהו דגם (מודל) לתעודת זהות (עמ' 99). ◆ תינתן פרשנות מוקדמת למקומות חלולים מסוגים שונים (לדוגמה: יונה בנקרה) כהכנה למושג מקום חלול המופיע בטקסט (עמ' 100). ◆ אפשר לפנות ליחידה המתקשבת "הלביאה (מידע)" כפעילות מקדימה. מופיעים בה סרטונים וכתבות. ראו עמ' 82 במד"ל.

פעילויות במהלך הקריאה

הצעות לפעילויות תוכן ומבנה (תוכן גלוי וסמוי) התלמידים -

- ◆ יזהו באמצעות התמונות את רצף האירועים בסיפור וישלימו את המשפטים (תה"ל עמ' 85, הישג 3, תיבות 7, 8). התמונה מאפשרת לארגן דרכה את עיקרי הדברים. התלמידים יכתבו בבלוני המחשבות במטרה להרחיב ולפרש את היצירה ברמת הכשירות הלשונית של התלמידים בגילים אלה.
- ◆ יבינו את הסדר הכרונולוגי של האירועים בסיפור (תה"ל עמ' 90, הישג 6, תיבה 5) ויספרו את הסיפור בעל פה על בסיס יחסי הגומלין שבין האירורים ובין הטקסט, בהתאם לפְתּוּב בתכנית הלימודים החדשה, בהקשר להרחבת משמעות בתיווך האירורים (תה"ל עמ' 91, תיבה 9).
- ◆ יספרו על עזרה שנתנו לחבר בשעת מצוקה וידונו על ערכה של עזרה הדדית. כן ידונו בחשיבות הבית, יחסי חברות ושכנות ובחשיבות העזרה ההדדית.
- ◆ יארגנו את הסיפור במסלול עם שאלות מכוונות (עמ' 104).
- ◆ יכתבו תקציר לסיפור ויבדקו בעזרת דפי משוב.

הצעות לפעילויות לשוניות

- כל הפעילויות בחלק זה נובעות ממאפייני שיח הסיפור הבאים לידי ביטוי בסיפור שלפנינו, כמו ריבוי פעלים, זמני הפועל (בעיקר בעבר - זמן המאפיין את הנרטיב), מין ומספר (זכר ונקבה, יחיד ורבים), מבני הקטנה וחיבוב ואזכור הדמויות העיקריות באמצעות כינויים.
- ◆ התלמידים יאתרו את הפעלים בסיפור (חיפשו, מצאו) ויבינו שיש גם פעלים שאפשר לכנותם פועלי תנועה, כלומר פעלים המציינים תנועה בעזרת הגוף.
  - ◆ התלמידים יאתרו בסיפור את השמות בזכר ובנקבה, ביחיד וברבים, וימיינו אותם בטבלה (בעמ' 106 בספר - בהתאם לתה"ל הישג 8, תיבה 7). חשוב שתהיה התאמה ללשון רבים וללשון יחיד בבניית המשפט.

<p>◆ התלמידים יאתרו את הזמנים בסיפור, כמו בדוגמה "בקצה היער חיו אריה ולביאה". תפקיד המורה לכוון למילה חיו ולשאול באיזה זמן המילה כתובה. זמן עתיד, לדוגמה, מוזכר רק פעם אחת – "בקרוב אמליט", וגם הוא בהקשר של דיבור ישיר מנקודת הראות של ההווה המתרחש מול עינינו. לאחר שמסיימים את העיסוק בזמנים רצוי להדגיש לפני התלמידים ולתת להם להבין שזמן עבר הוא אחד ממאפייני הנרטיב הטיפוסי.</p> <p>◆ התלמידים יזהו את צורות הלשון הדקדוקיות בסיפור – זכר ונקבה, יחיד ורבים. לדוגמה: שני משפטים נכתבו בזכר – "האריה היה...", "בא נחש והרס". כל המשפטים האחרים כתובים בלשון נקבה, מפני שגיבורת הסיפור היא הלביאה. כל המשפטים המתארים את פעילות החיות החברות של הלביאה הם בלשון רבים.</p> <p>◆ המילים התבלבלו – התלמידים יסדרו את המשפטים בסדר התחבירי הנכון (עמ' 109).</p> <p>◆ התלמידים יבינו את המונח אֶזְכוּרִים, המתייחס לתופעת הרפרור. האֶזְכוּרִים חוזרים ומציינים את גיבורי הסיפור אגב שימוש בכינויי גוף (הוא, היא, את, אתה, אתם, אתן, אני, וגם הזה, הזאת) ובדרכים אחרות. לדוגמה: "החיות ניקו ורפדו אותה. – למי הכוונה במילה אותה?"</p> <p>◆ התלמידים יאתרו בסיפור את המשפטים בהתאם למין ולמספר (תה"ל הישג 8, תיבה 8) ובהתאם לצורני הֶקְטָטְנָה. בסיפור נולד "גור קֶטְטָטְטֵן", ולכן יש כאן הזדמנות ללמד את משקל קֶטְטָטְטֵן המציין הֶקְטָטְנָה ובכך לפתח את המודעות המורפולוגית. התלמידים יתרגלו (עמ' 110) סיומות שונות המקטינות את המילה, כמו:</p> <p>◆ Xֹן – דָּבוֹן, יֵת – כּוֹסִית, או Xֹת – שְׂמִנְמִנֹת (תה"ל הישג 8, תיבה 7).</p> <p>◆ יאתרו את המילה קֶטְטָטְטֵן בסיפור ויבינו את משמעות ההקטנה. קטן הופך לקטנטן במשקל קֶטְטָטְטֵל (עמ' 110, 111).</p>	<p>פעילויות במהלך הקריאה (המשך)</p>
<p>התלמידים –</p> <p>◆ יכתבו תקציר לסיפור ויבדקו בעזרת דפי משוב.</p> <p>◆ יוכלו לצייר את מבנה הסיפור.</p> <p>◆ יסמנו את המסלול במבוך המוביל לבית הלביאה.</p>	<p>פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)</p>

עולם השיח	עולם השיח של התקשורת הבין אישית
סוגות נוספות הסוגה	תעודת זהות (עמ' 99)
מטרות ההוראה א. מטרות כלליות ב. מטרות העיסוק בשפה	קידום המיומנות של איסוף מידע באמצעות תעודת זהות הכרת משמעותן ותפקידיהן של מילות השאלה
הקדמה	אפשר להשתמש ב"תעודת הזהות" כשרוצים לדעת על אחד המשתתפים בסיפור או על אישים חשובים (משוררים, סופרים וכדומה). דגם (מודל) זה מהווה אסטרטגיה נוספת ללימוד על המשתתפים ועל תפקידם. התלמידים יביאו לכיתה תצלומי תעודות זהות של ההורים ויבדקו עם המורה איזה מידע כתוב שם ומהו המבנה הפורמלי של התעודה.
פעילויות טרום קריאה	♦ התלמידים ימלאו את תעודת הזהות של האריה ויענו על השאלות. הפעילות לאיסוף מידע באמצעות תעודת זהות מתאימה בדרך כלל לפעילות מטרימה, והיא גם תסייע לתלמידים לערוך אינטגרציה של מידע כנדרש בטקסטים אינטראקטיביים.
פעילויות במהלך הקריאה	♦ הצעות לפעילויות תוכן ומבנה (תוכן גלוי וסמוי) ♦ התלמידים ימלאו את תעודת הזהות בהתאם לנשאל (לצורך מילוי הפרטים יוכלו להיעזר במקורות מידע או בסרט שראו בפעילות מטרימה). ♦ הדיון באוצר מילים (עמ' 100) לפני הסיפור הוא אסטרטגיה של טרום-קריאה המקדמת ידע מילוני וידע עולם בקרב התלמידים. הידע על משמעות המילים יתבסס לכשיקראו את הסיפור.
פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)	מבוך (עמ' 105) ♦ התלמידים יסמנו את הדרך עד לבית הלביאה. ♦ התלמידים יכתבו מודל ללביאה לאחר שכתבו את הפרטים במודל לאריה.

עולם השיח	עולם השיח הספרותי
הסוגה	שיר
הטקסט	בית זה דבר חשוב / מתוך "פילון" (עמ' 112) הערה: המחבר לא ידוע.
מטרות ההוראה א. מטרות כלליות ב. מטרות ספרותיות ג. מטרות העיסוק בשפה	קידום היכולת להשיג מידע ממקורות שונים ולמזג אותו שיקוף והארה של היבט במציאות חייו של הילד הקורא (הבית על שלל משמעויותיו) מפגש עם לשון השיר ומבנהו
הקדמה	נושא הבית, המרכזי כל כך בחיי הילד, נמשך גם כאן. זהו טקסט מידע הכתוב בצורת שיר מחורז. הטקסט הוא אינטראקטיבי. העיסוק בטקסט אינטראקטיבי מקדם את היכולת להשיג מידע ממקורות שונים ולמזג אותו.
פעילויות טרום קריאה	<ul style="list-style-type: none"> ◆ התלמידים יאספו תצלומים של סוגי בתים בעולם (אפשר למצוא באנציקלופדיה "תרבות" הישנה). ◆ התלמידים יצפו בתצלומים של סוגי בתים בעולם.
פעילויות במהלך הקריאה	<ul style="list-style-type: none"> ◆ הצעות לפעילויות תוכן ומבנה (תוכן גלוי וסמוי) ◆ התלמידים יקראו את הטקסט. ◆ התלמידים יקראו על סוגי בתים וכירו את הבתים השונים על יתרונותיהם ועל חסרונותיהם. ◆ התלמידים יבינו את המושגים יתרונות וחסרונות. ◆ ההשוואה תיערך בטבלה. לדוגמה: יתרונות בית על העץ: גבוה, מוגן מחיות; חסרונותיו: פתוח, חשוף למעופפים ולפגעי טבע.
פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ אפשר לערוך דיון על העדפות שונות של תלמידים כדי להגיע לתובנה שלבני אדם שונים בתרבויות שונות יש תפיסה שונה של "בית" (למשל ביתו של הבדואי זמני כיוון שהוא נווד).

עולם השיח	עולם השיח הספרותי
הסוגה	שיר
הטקסט	אני לבדי בבית / לאה גולדברג (עמ' 114)
מטרות ההוראה א. מטרות ספרותיות ב. מטרות העיסוק בשפה	1. פיתוח היכולת להבין שיר לירי ולחוש אמפתיה כלפי הגיבור 2. השגת שחרור ממתחים רגשיים: התמודדות איתם בדרך עקיפה, דרך השיר 3. מתן ביטוי למחשבות, לרגשות ולעמדות כלפי המשתקף מן השיר: לתחושת הבדידות ולגעגועים לאם מפגש עם לשון השיר ומבנהו
הקדמה	הפעם עובר העיסוק מן הבית שבחוץ - הבית הפיזי - אל הבית שבפנים. זהו שיר לירי ישן המשקף יחסים הירארכיים בין ילדים להורים. השיר עוסק בקונפליקט בין ילדים להורים, המסתיים בכך שהילד נשאר בבית לבדו. אף שהילד טוען "לי בכלל לא עצוב", כל מכלול השיר הוא על הבדידות בבית ועל הגעגועים לאם. השיר מעורר הזדהות עם הילד ותהייה על מניעיו, על מחשבותיו ועל רגשותיו.
פעילויות טרום קריאה	◆ התלמידים ישוחחו על מצבים שבהם נשאו בבית לבדם. מה חשו? האם הם אוהבים להישאר לבדם?
פעילויות במהלך הקריאה	הצעות לפעילויות תוכן ומבנה ◆ מה עושים כשנשארים לבד? בגיל זה מתחילים להישאר לבד וחשוב לשוחח על כך. ◆ יש לדון במשפט: "מתי כבר אימא תחזור?!" מה חשים כשאומרים זאת? מדוע הזמן נראה ממושך כ"כ"? ◆ יש לעסוק בניגוד בין מה שהילד אומר לבין מה שהוא מרגיש (שאלה 3): איך אנו הקוראים יודעים שעצוב לו למרות מה שהוא אומר? ◆ צמד המילים "אני לבדי" מופיע כמה פעמים. מדוע? ◆ מה עושה הילד שבשיר לבדו בבית?

<ul style="list-style-type: none"> ◆ מדוע לדעתכם כתב המחבר את השיר? ◆ יש ילדים שגרים בבניינים משותפים ויש שגרים בבתים פרטיים. מה ההבדל בין שהייה לבד בבתים השונים? השוו את התחושות. ◆ יתנהל דיון: המשוררת בחרה לכתוב על המבט דרך החלון כתשובה לבדידות. מדוע? (היום הטלוויזיה והאמצעים האלקטרוניים מחליפים את המבט החוצה, ואולי תחושת "הלבד" אינה עזה כ"כ.) 	<p>פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)</p>
---	---

אפרים סידון (עמ' 117)	פינת היוצר
עולם השיח הספרותי	עולם השיח
שיר	הסוגה
תמיד בבית / אפרים סידון (עמ' 116)	הטקסט
<p>קידום יכולת ההשוואה</p> <p>1. היכרות עם יצירה נוספת של אפרים סידון</p> <p>2. הבנת תופעות חברתיות (הישארות בבית)</p> <p>מפגש עם לשון השיר ומבנהו</p>	<p>מטרות ההוראה</p> <p>א. מטרות כלליות</p> <p>ב. מטרות ספרותיות</p> <p>ג. מטרות העיסוק בשפה</p>
<p>גם בפינת היוצר נמשך נושא הבית, והפעם דרך הצב שהוא דימוי למי ש"אוהב להיות בבית". דימוי זה משויך לצב מכיוון שהוא נושא את ביתו על גבו. אפשר להשתמש בשיר הקצר הזה לדיון בדור המחשב, המעדיף לנהל את חייו בתוך הבית.</p>	הקדמה
<ul style="list-style-type: none"> ◆ יש לעורר דיון במשמעות שם השיר "תמיד בבית". מי נמצא תמיד בבית, מי אוהב להיות בו רוב זמנו ומדוע? ◆ ילדי הדור הזה מנהלים חיים חברתיים דרך הרשת החברתית ומסתפקים בזה. רצוי לדון בסכנות הכרוכות בכך, בבדידות ובהבדלים בין מצבו של מי שמנהל חיים חברתיים מחוץ לבית ובין מצבו של השרוי בבית מול המחשב והטלוויזיה. 	<p>פעילויות טרום קריאה</p>

<p>הצעות לפעילויות תוכן ומבנה (תוכן גלוי וסמוי) השיר הוא חשיפה נוספת לכתיבתו של היוצר אפרים סידון. התלמידים -</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ידונו: הייתכן שתכונותיו של אפרים סידון דומות לתכונות הצב? ◆ ידונו בתופעה של ילדים שאינם יוצאים מהבית. מדוע חשוב לצאת? ◆ יזדהו עם אחד מבעלי החיים המייצגים את אופיים או יספרו למי הם היו רוצים להידמות ומדוע. ◆ יחפשו בספר "שירים במיץ" עוד שירים העוסקים באופיים של ילדים. 	<p>פעילויות במהלך הקריאה</p>
<ul style="list-style-type: none"> ◆ האם לדעתכם הכותרת תמיד בבית מתאימה? הסבירו. ◆ השיר מתאים מאוד לדור המחשב. דונו באמירה זו. ◆ התלמידים יראיינו את אפריים סידון באמצעות התכתבות במייל או במפגש בכיתה. לדוגמה: מתי כתב את השיר? מה הניע אותו לכתוב אותו? היכן כתב אותו? 	<p>פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)</p>

<p>עולם השיח של התקשורת הבין אישית</p>	<p>עולם השיח</p>
<p>תעודת זהות</p>	<p>סוגות נוספות הסוגה (תת-סוגה)</p>
<p>הבית שלי (עמ' 118)</p>	<p>הטקסט</p>
<p>1. קידום הבנת חשיבותו של הבית 2. הרחבת נושא הבית</p>	<p>מטרות ההוראה מטרות כלליות</p>
<p>נושא הבית מקבל כאן היבט נוסף בטקסט אינטראקטיבי.</p>	<p>הקדמה</p>
<ul style="list-style-type: none"> ◆ התלמידים ידונו בחשיבות הבית, בביטחון שהוא מעניק, בערכה של ההשתייכות לשכונה ובערכה של השכונה (השלכות של מעבר דירה, פינוי שכונה, משמעות הבית והקושי להתאקלם במקום חדש, חברים חדשים וכדומה). 	<p>פעילויות טרום קריאה</p>

עולם השיח	עולם השיח הספרותי
הסוגה	משל
הטקסט	הדבורה והזבוב / קרילוב (עמ' 67)
מטרות ההוראה א. מטרות כלליות ב. מטרות ספרותיות ג. מטרות העיסוק בשפה	<p>קידום ההבנה של המשל בעזרת מקדם ארגון (תרשים זרימה)</p> <p>1. למידה על תופעות ותהליכים פנימיים המתרחשים בעולם האמתי אף שעל פניו אין המשל עוסק בעולם המציאותי (קנאה, הערכה חברתית או חסרונה)</p> <p>2. קידום ההבנה שהקנאה היא תופעה חברתית אוניברסלית</p> <p>3. הבעת מחשבות ורגשות על תחושות קנאה</p> <p>1. הכרת המאפיינים של סוגת המשל</p> <p>2. הכרת המונח לשון ציורית וקידום הבנתו</p> <p>3. הכרת ביטויים המביעים אמת כללית</p>
הקדמה	<p>כפי שכבר ראינו, המשל הוא סיפור דמיוני קצר שיש בו מוסר השכל והוא בא לחנך וללמד לקח. המשתתפים במשל הם בעלי חיים המחקים תכונות אנושיות, התנהגויות ומצבים של בני אדם. המשל הוא הרובד הגלוי המסופר באמצעות דמויות בעלי החיים. הנמשל הוא הרובד הסמוי המסתתר מאחורי הסיפור הגלוי. ילדים נחשפים למשלים ופתגמים ועם השנים משמעותם הופכת להיות מעמיקה יותר.</p> <p>◆ ניבים וביטויים הם יחידות לשוניות ארוכות האופייניות בכל תרבויות העולם ומביעות אמיתות ידועות. התלמידים ילמדו את הביטוי "לא על העוקץ מכבדים אותי" וכן ביטויים אחרים הנגזרים מייחוס תכונותיו של דבר אחד לדבר אחר. לשון ציורית (עמ' 70)</p> <p>◆ מטאפורות, דימויים, פתגמים, ניבים ושאר מאפייני הלשון הציורית עושים את השפה מעניינת ורלוונטית יותר. הלשון הציורית נשענת על התכונות הבסיסיות של המילה ולוקחת אותן להקשרים אחרים. במשל שלפנינו משתתפות דמויות המייצגות תכונות קוטביות ויש בו שופט הבוחן את הצדק. כמו ברוב המשלים, המשל כתוב בדו־שיח המתקיים בין הדמויות.</p>
פעילויות טרום קריאה	<p>◆ התלמידים יספרו ויכתבו על מצבי קנאה באחיות ובאחים או בילדים אחרים בכיתה.</p>

<p>הצעות לפעילויות תוכן ומבנה (תוכן גלוי וסמוי) התלמידים -</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ יקראו את המשל בקריאה קולית. ◆ יענו על השאלות. ◆ ידונו עם המורה על תכונת הקנאה המצטיירת מן המשל: "למה אותי מגרשים ואותך לא מגרשים, הרי אנחנו כל כך דומים?" ◆ יארגנו את הסיפור בתרשים זרימה המבליט את החלקים במשל. <p>הצעות לפעילויות לשוניות</p> <p>כפי שראינו לעיל, המאפיין את המשל הוא דו־שיח.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ התלמידים יסמנו את כינויי הגוף בדו־שיח: אני, את, אתה, (גוף ראשון, גוף שני) שייצגו בעלי תפקידים גם בשיח העלילון. ◆ ניבים וביטויים ◆ התלמידים ילמדו מהי לשון ציורית, לדוגמה: "את עוקצנית" (עמ' 70). ◆ התלמידים ישלימו את המשפטים החסרים. 	<p>פעילויות במהלך הקריאה</p>
<ul style="list-style-type: none"> ◆ משוחחים עם חברים: התלמידים ישוחחו עם חברים על תחושות במצבים שבהם גירשו אותם ממקום כלשהו. ◆ התלמידים ישוחחו על תחושות של כבוד (עמ' 69). ◆ מספרים וכותבים: התלמידים יכתבו על מצבי קנאה ויספרו עליהם. ◆ התלמידים יציירו ויכתבו את המשל בעלילון (עמ' 71). האונומטופאה - חיקוי קולות הטבע והמציאות - רלוונטית במיוחד כאן מאחר שהן הזבוב והן הדבורה מזמזמים. 	<p>פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)</p>

<p>עולם השיח העיוני</p>	<p>עולם השיח</p>
<p>טקסט מידע</p>	<p>הסוגה</p>
<p>זבוב הבית / אלכס דורון (עמ' 72)</p>	<p>הטקסט</p>
<p>1. הרחבת הידע על הזבוב</p> <p>2. קידום הבנת הקשר בין המידע למשל שנלמד (אינטרטקסטואליות)</p> <p>3. קידום ההבנה של טקסט מידע באמצעות זיהוי חלקיו</p> <p>1. הכרת לשון שיח המידע</p> <p>2. הכרת מילים המסמנות מושגי מדע</p>	<p>מטרות ההוראה</p> <p>א. מטרות כלליות</p> <p>ב. מטרות העיסוק בשפה</p>

<p>בהקשר של החרקים, המידע בטקסט מתייחס לתכונות הזבוב, המעביר חיידקים למזון שלנו. על המורה להבהיר מה הם חיידקים ומה הקשר ביניהם לבין מחלות שעלולות להזיק לנו. הטקסט רלוונטי להרחבת המשל שנלמד, "הדבורה והזבוב", המתאר את ההבדלים בין תכונות הזבוב לתכונות הדבורה, למרות הדמיון במראָה שלהם. חלק מתהליך ההבנה של טקסט המידע קשור ליכולת הקורא לזהות את חלקיו. מבנה הטקסט הזה מסתמך על הקשר שבין ערימות הזבל לחיידקים שמעביר הזבוב ולמזון שלנו.</p>	<p>הקדמה</p>
<p>התלמידים – ♦ ידונו על שמירת ניקיון כדי למנוע הגעת זבובים. ♦ יביאו לכיתה תצלום של זבוב ויתבוננו בו.</p>	<p>פעילויות טרום קריאה</p>
<p>הצעות לפעילויות תוכן ומבנה התלמידים – ♦ יקראו את הטקסט. ♦ יענו על השאלות. לדוגמה: מה הופך את הזבוב למעופף? השאלה משיקה להבנת התוכן על מבנה גופו של הזבוב. שאלות אחרות מתייחסות לתכונות. ♦ יכתבו המלצות למניעת זבובים בבית, כמו: אל תשאירו פירורים על השולחן; השליכו את האשפה לפח סגור. ♦ ידונו על אמצעי התגוננות מקובלים: ריסוס, רשתות לחלונות וכדומה. אפשר להביא מִכָּל ריסוס לכיתה, לקרוא את ההוראות שעליו ולהדגיש את הסיכון בריסוס. מה התועלת שבו? מובן שיש להישמע גם להוראות האזהרה הכתובות על המכל.</p>	<p>פעילויות במהלך הקריאה</p>
<p>♦ התלמידים ישוחחו על חשיבותו של אוכל נקי.</p>	<p>פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)</p>

עולם השיח	עולם השיח העיוני
הסוגה	טקסט מידע
הטקסט	דבורת הדבש / מתוך "טוב לדעת" (עמ' 73)
מטרות ההוראה א. מטרות כלליות ב. מטרות העיסוק בשפה	הרחבת ידע העולם בהקשר למשל הכרת המאפיינים הלשוניים של שיח המידע: שאילת שאלות ומתן תשובות בלשון עובדתית
הקדמה	טקסט זה מופיע בהקשר של הטקסט הקודם, המציג את הזבוב כיצור מזיק. לעומתו, הדבורה מוצגת כמי שממתיקה לנו את החיים, יצור מועיל למרות הסכנה שבעקיצה. כפי שנראה בטקסט הזה, בעולם שיח המידע שואלים שאלות ומחפשים תשובות בלשון עובדתית וחד־משמעית.
פעילויות טרום קריאה	התלמידים - ♦ יביאו תצלום של דבורה וידונו במבנה גופה. ♦ יבקרו בכוורת.
פעילויות במהלך הקריאה	הצעות לפעילויות תוכן ומבנה התלמידים - ♦ יקראו את הטקסט וישאלו שאלות שהתשובות עליהן כתובות בטקסט: מה מייצרת הדבורה? מה מבנה גופה? ממה היא ניזונה? מה עושה הדבורה כדי להתגונן? ♦ יכתבו הוראות אזהרה והוראות התנהגות במקרה של עקיצה. תפקיד המורה לפתח דיון על פחד מדבורים, מזבובים ומחרקים שונים ולשאול: ממי אנחנו יותר מפחדים - מזבוב או מדבורה? מי מזיק לנו יותר? מי עוקץ? מי מזהם?
פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)	♦ התלמידים יערכו השוואה בין הזבוב לבין הדבורה על פי קריטריונים המתאימים לקבוצות של בעלי חיים. מה ידוע לנו על הזבוב? כיצד נראה הזבוב ומדוע מסלקים זבובים? (עמ' 74).

עולם השיח	העיוני
הסוגה	טקסט מידע
הטקסט	על הדבש ועל העוקץ / אבי ארבל (עמ' 75)
מטרות ההוראה א. מטרות כלליות ב. מטרות העיסוק בשפה	<p>1. הרחבת הידע על תהליך יצירתו של הדבש</p> <p>2. קידום הבנת הטקסט בעזרת זיהוי חלקיו</p> <p>1. הכרת לשון שיח המידע</p> <p>2. הכרת מילים המסמנות מושגי מדע</p>
הקדמה	<p>טקסט המידע הנוכחי מחזק את המשל שנלמד ואת הפתגם שלמדו בעקבותיו – "לא על העוקץ מכבדים אותי כי אם על הדבש". מאחר שחלק מתהליך ההבנה של טקסט המידע קשור ליכולת של הקורא לזהות את חלקיו, חשוב לשים לב שבטקסט המידע שלפנינו יש משפט פתיחה, ואחריו משפטים המסבירים את התהליך של יצירת הדבש; שוב משפט פותח, ואחריו משפטים המסבירים מה מכיל הדבש.</p>
פעילויות טרום קריאה	<p>התלמידים –</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ יחקרו מה מכיל הדבש ומהי התועלת בו. ◆ יספרו על המידע שאספו.
פעילויות במהלך הקריאה	<p>הצעות לפעילויות תוכן ומבנה</p> <p>התלמידים –</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ יקראו את הטקסט. ◆ יענו על השאלה בתשובות המסבירות את התהליך על פי סדרו. ◆ יענו על השאלה בתשובות המסבירות מה מכיל הדבש.
פעילויות לאחר הקריאה (סיכום ורפלקציה)	<ul style="list-style-type: none"> ◆ התלמידים ישוחחו עם חברים על כוורות: כיצד מתנהלת הפעילות בכורת?